

Статтею 7 Закону України «Про охорону праці» надано право працівникам на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Зокрема встановлено, що за роботу з важкими та шкідливими умовами праці оплата праці здійснюється у підвищеному розмірі.

Відповідно до статті 100 Кодексу законів про працю України на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я встановлюється підвищена оплата праці.

Перелік цих робіт визначається Кабінетом Міністрів України.

Перелік робіт із важкими, шкідливими та особливо шкідливими умовами праці, на яких встановлюється підвищена оплата праці, затверджено постановами Кабміну від 12.07.2005 № 576 від 2.04.2009 № 307 лише для сфери будівництва та з виробництва літальних апаратів.

Пунктом 2.3 постанови колегії Міністерства праці Української РСР від 29.03.1991 № 25 «Про умови оплати праці та розміри ставок заробітної плати й посадових окладів працівників народної освіти в Українській РСР» передбачено збереження інших діючих умов оплати праці працівників установ і закладів народної освіти одночасно із введенням нових ставок заробітної плати й посадових окладів.

Згідно з пунктом 4 постанови Держкомпраці СРСР та Секретаріату ВЦРПС від 15.05.1990 № 193/7-69 «Про удосконалення організації заробітної плати та введення нових ставок і посадових окладів працівників установ і організацій народної освіти», що діяла та той час, надано право керівникам установ і організацій за погодженням з профспілковими комітетами установлювати доплати робітникам, спеціалістам та службовцям, зайнятим на роботах із важкими та шкідливими умовами праці в розмірі до 12 % тарифної ставки (посадового окладу) та до 24 % – на роботах з особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці.

На її виконання наказом Державного комітету СРСР народної освіти від 20.08.1990 № 579, погодженим з ЦК профспілки працівників народної освіти і науки (постанова від 8 серпня 1990 № 40), затверджено Положення про порядок установлення доплат за несприятливі умови праці та Перелік робіт, на яких установлюються доплати за несприятливі умови праці працівникам організацій та установ системи Держосвіти СРСР.

Тому такий Перелік передбачено в додатку 9 до Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15.04.1993 № 102, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27.05.1993 за № 56, та погодженим з Міністерством фінансів України, Міністерством праці України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України.

Перелік таких робіт передбачено також в додатку 2 до Галузевої угоди між Міністерством освіти і науки України та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України на 2016-2020 роки, зареєстрованої в Міністерстві соціальної політики України 1.06.2018 за № 16 (в редакції з урахуванням змін від 19.04.2018), як і в попередніх Галузевих угодах.

Згідно з пунктом 7.3.2 Угоди керівникам закладів та установ освіти і науки, комітетам Профспілки рекомендовано здійснювати доплати працівникам за роботу в шкідливих і важких умовах праці згідно з додатком № 2 до Угоди.

Відповідно до пункту 33 Інструкції № 102, керівники закладів і установ освіти за погодженням з профспілковими комітетами можуть встановлювати доплати робітникам, спеціалістам та службовцям, які зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці у розмірі до 12 % тарифної ставки (посадового окладу) і до 24 % тарифної ставки (посадового окладу) на роботах з особливо важкими та шкідливими умовами праці в

порядку і на підставі переліку робіт, передбачених у додатку № 9.

Згідно з додатком 9 до Інструкції № 102 та додатком 2 до Галузевої Угоди доплати за несприятливі умови праці встановлюються за результатами атестації робочих місць або оцінки умов праці особам, безпосередньо зайнятим на роботах, передбачених Переліком і нараховуються за час фактичної зайнятості працівників на таких робочих місцях або в таких умовах праці.

При наступній раціоналізації робочих місць і поліпшенні умов праці доплати зменшуються або відміняються повністю.

Атестація робочих місць або оцінка умов праці в установах і організаціях здійснюється атестаційною комісією, яка створюється наказом керівника за погодженням з профспілковим комітетом з числа найбільш кваліфікованих працівників, **представників профспілкового комітету**, служби охорони праці установи, організації.

Атестаційну комісію очолює керівник або його заступник. Для роботи членами комісії можуть залучатись спеціалісти інших служб і організацій.

На підставі висновків атестаційної комісії **керівник за погодженням з профспілковим комітетом** затверджує перелік конкретних робіт, на яких встановлюється доплата за несприятливі умови праці і розміри доплат за видами робіт.

Конкретні розміри доплат та тривалість їх виплати встановлюються наказом **керівника за погодженням з профкомом**.

Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1.08.1992 № 442, розроблений на виконання вимог статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» щодо призначення пенсії за

віком на пільгових умовах за списками виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 461, а також пенсії, що можуть встановлюватися підприємствами й організаціями за рахунок власних коштів працівникам інших виробництв, професій та посад залежно від умов праці, призначаються за результатами атестації робочих місць.

(За матеріалами [Управління соціально-економічного захисту ЦК Профспілки](#))